

Wojciech Podlecki¹

CZY KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ JEST ZA OBRONĄ ŻYCIA ?

IS THE CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS OF THE EUROPEAN UNION IN FAVOUR OF LIFE?

Abstract. Charter of Fundamental Human Rights of the European Union is a document that meets human activities, in the field of socio-economic development. In a special way it is discussed, and at the same time criticized by authors who write about issues related to human life. The problem of freedom in the election of people's attitudes, is often portrayed and discussed in various state and church documents. Life as a value may be interpreted in the modern world in many different ways.. I believe that the essence of existence is to have the possibility of making decisions respectful of life from its very beginning till its natural death.

Streszczenie. Karta Praw Podstawowych Człowieka Unii Europejskiej jest dokumentem, który wychodzi naprzeciw działania człowieka, na polu społeczno-gospodarczym. W szczególny sposób jest ona omawiana, a jednocześnie krytykowana, przez autorów, którzy dotyczą spraw związanych z życiem ludzkim. Problem wolności w wyborach postaw ludzkich, jest często ukazwany i omawiany w różnych dokumentach państwowych i kościelnych. Życie jako wartość różnie we współczesnym świecie może być interpretowane. Istotą rzeczy uważam jest to, aby móc podejmować takie decyzje, które niosłyby szacunek dla życia o momentu narodzin do naturalnej śmierci.

Historia legislacyjna Karty Praw Podstawowych rozpoczęła się w 1999 roku w czasie posiedzenia Rady Europejskiej, która zebrała się w Kolonii. Celem uczestników było zgromadzenie wszystkich dokumentów dotyczących praw obywatelskich w poszczególnych państwach unijnych, które w tej czy innej formie są wpisane do konstytucji i innych aktów prawnych tych państw, aby móc stworzyć spójny

¹ Akademia Polonijna w Częstochowie

zestaw norm dla stworzenia przyszłego prawa Unii Europejskiej. Kartę tworzył 60 osobowy konwent, składający się z przedstawicieli szefów państw i rządów Unii Europejskiej, parlamentów krajowych oraz Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej.² Oficjalnie Karta została przyjęta przez premierów rządów wszystkich państw Unii Europejskiej 7 grudnia 2000 r. w Nicei. Miała ona docelowo być włączona w Konstytucję Unii Europejskiej. Traktat Lizboński podpisany 13 grudnia 2007 r. nadaje moc prawną Kartcie, która zaczęła obowiązywać od 1 stycznia 2009 r.³

Przechodząc do treści Karty, odnosi się wrażenie pewnego dystansu religijnego, ponieważ sama Rada Europy stwierdza, że „religijne zasady, wchodzące w konflikt z prawami ludzkimi są nie do przyjęcia”⁴

Rodzi się pytanie: „Czym są i co oznaczają „prawa ludzkie”. Zdaniem Jo Leinena są: „krokiem milowym od Europy państw do Europy obywateli”. W wypowiedzi znanego socjalisty słychać duch historii Rewolucji Francuskiej, ponieważ nie kto inny, lecz ona wprowadziła rządy obywatelskie, niszcząc wszystko co wypracowano wcześniej. Owe „prawa ludzkie” zdaniem Roszewskiego dyskryminują człowieka i jego odwieczne prawo do życia, ponieważ w zapisie została skreślona klauzula mówiąca o tym, że” nikt nie może być świadomie uśmiercany. Tym zapisem Rada Europy otwiera drzwi do legalnej aborcji, eutanazji, czy asystowanego samobójstwa.⁵ Kolejnym zarzutem jest to, że Karta w artykule 2, ogranicza się do stwierdzenia, że każdy ma prawo do życia. Według Artura Góreckiego w dokumencie nie ma słowa o ochronie życia ludzkiego w fazie prenatalnej. Użyto tu sprytnego wybiegu, ponieważ według autora godność ludzką potraktowano wyżej niż prawo do życia, a zatem prawo do ochrony płodu ludzkiego, może zostać ograniczone ze względu na godność kobiety.⁶ A zatem manipulacyjność życiem ludzkim otwiera moż-

---

² Karta Praw Postawowych. W: Wolna Encyklopedia. s. 1, por. W.F. Podlecki. Moralno-etyczne problemy w tanatologii i bioetyce zawarte w literaturze teologicznej i dokumentach Kościoła. Częstochowa `2012 s. 100

³ Tamże

⁴ M. A. Roszewski. Do Europy obywateli. w :www.opoka .org.pl s. 1

⁵ Tamże

⁶ A. Górski. Pułapki Karty Praw Podstawowych w: www. Konserwatyzm.salon 24.pl

liwość do aborcji.⁷ Jest rzeczą zmienną, że Karta nie definiuje początku ani końca życia człowieka oraz nie określa początkowego i końcowego momentu ochrony życia ludzkiego, pozostawiając te kwestie kompetencji państw członkowskich.⁸ Według Mazurkiewicza autorzy Karty mając pewne porównanie jej z Europejską Konwencją Praw Człowieka winni podobnie postąpić jak to zastosowali w Konwencji, jednak postąpili inaczej, zmieniając treść, dostosowali Kartę do własnego punktu widzenia, co spowodowało tak wiele kontrowersji.⁹ Zdaniem Mazurkiewicza nie chodzi tu o ochronę życia ludzkiego, tylko jak długo państwo ma obowiązek chronić życie ludzkie.¹⁰ I tak dając tego przykład autor dotyka aborcji, która została zalegalizowana przez świat zachodni, jako „kwestia prywatna”. I tutaj rodzi się pytanie jak wskazuje Mazurkiewicz, czy państwo ma prawo ingerować w sprawy prywatne swoich obywateli.¹¹ Konkludując autor stwierdza, że wprowadzie Karta nie wymusza na żadnym państwie legalizacji aborcji czy eutanazji „ale nie jest wyraźnie przeciwna tym sposobom likwidacji życia ludzkiego.¹² Jak pisze Mazur: „Termin godności człowieka” nie jest obcy dotychczasowym dokumentom Unii Europejskiej, to jednak nigdy nie próbują one wskazać, jakie prawa człowieka przysługują z tytułu jego godności.¹³ Takie rozumienie znaczenia godności ludzkiej powoduje według Mazura pole do manipulacji w praktyce pojęciem godności człowieka. Dużo w tak istotnym temacie jest poglądu filozoficznego. Jedni akceptują nurt personalistyczny, drudzy natomiast nurt indywidualistyczny. Albo widzą oni we współczesnym świecie osobę rozumną, wolną, obdarzoną godnością i wyposażoną w sumienie, albo też traktuje się go jako jednostkę skazaną na korzy-

---

⁷ tamże

⁸ J. Szafraniec. Początkowy i końcowy okres życia ludzkiego w ustawodawstwie unijnym. w: Nasz Dziennik 27.03.2007

⁹ P. Mazurkiewicz. O Traktacie Reformującym Unię Europejską w: www.ekai.pl Europejska Konwencja Praw Człowieka stanowi, że: „prawo do życia każdego człowieka chronione jest przez ustawę”, natomiast w Karcie Praw Podstawowych jest zapis: „Każdy ma prawo do życia”.

¹⁰ Tamże

¹¹ Tamże

¹² Tamże

¹³ J. Mazur. *Ad bonum per politicam*. Wybrane zagadnienia z etyki życia politycznego. Lublin 2011 s.21

stanie z wolności bez odniesienia do prawdy i dobra.¹⁴ Jak podkreśla ks. abp. Henryk Muszyński: „W karcie nie ma odniesienia do chrześcijaństwa. W zależności od wersji językowej znajdujemy jedynie odwołanie do dziedzictwa duchowego i moralnego albo duchowo-religijnego Europy. Jest w niej zapisane prawo do życia, ale nie od początku do naturalnej śmierci, co otwiera drogę do prawnego uznania aborcji i eutanazji.”¹⁵ Następnym problemem występującym w Karcie Podstawowych Praw jest Klonowanie reproduktywne istot ludzkich. W artykule 3 Karty jest co prawda zakaz klonowania istot ludzkich, nie ma natomiast przeciwwskazań, aby stosować klonowanie komórek, czy tkanek dla celów diagnostycznych czy terapeutycznych.¹⁶ Zakaz klonowania reproduktywnego uznany jest za przepis zawierający gwarancję minimalną; poszczególne państwa członkowskie mogą zabronić innych jego form.¹⁷ Jak podkreśla Skorek : „Z uwagi na brak określenia przez Kartę początku życia ludzkiego pojawia się pewna wątpliwość co do zakresu zastosowania zakazu reproduktywnego klonowania istoty ludzkiej.”¹⁸

Według Zolla każde klonowanie komórek rozrodczych człowieka jest manipulacją dotyczącą życia człowieka; jest wykroczeniem przeciwko godności ludzkiej.¹⁹ Następnym istotnym problemem jak pisze Zoll jest eutanazja, która została dopuszczona w niektórych krajach europejskich i to jak zaznacza autor nie tylko w sytuacji żądania pozbawienia życia ze strony osoby cierpiącej i pragnącej zakończyć swoje życie, ale także w stosunku do osób, które same żądania takiego wyrazić nie są w stanie, a mogą uczynić to ich przed-

---

¹⁴ Tamże

¹⁵ H. Muszyński. Bioetyka. w: www.incent.uj.edu.pl

¹⁶ W pierwszych projektach Karty można było zauważyć generalny zakaz klonowania, ale dopuszczenie klonowania terapeutycznego przez prawo spowodowało osłabienie standardów dokumentu.

¹⁷ Współcześnie jednak coraz większa liczba państw decyduje się na dopuszczenie możliwości klonowania terapeutycznego, a więc tendencja jest odwrotna, aniżeli tą, którą widać w zamyśle twórców Karty

¹⁸ A. Skorek. Prawo człowieka do integralności w Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy. w: www.prawoimedycyna.pl

¹⁹ A. Zoll. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej a problem tożsamości europejskiej. *Forum Iuridicum*. 202 nr. 1, s. 69

stawiciele ustawowi.²⁰ Problem eutanazji łączy się z dwoma szczególnymi zagadnieniami powiązаныmi z rozumieniem godności człowieka. Po pierwsze: „że życie może nie być warte życia”. Takie życie nie zasługuje na ochronę. Powstaje problem: jakie są kryteria życia, wartego życia i kto ma je ustanowić, oraz kto ma stwierdzać ich spełnienie. Po drugie problem eutanazji wiązany jest ze stwierdzeniem: „to nie godność człowieka jest fundamentem wszelkich praw podstawowych, lecz, że takim fundamentem jest wolność”. Przy takim założeniu człowiek jest wolny i ma prawo decydować o sobie, także odnośnie do tego, czy ma być zakończone jego życie”.²¹

Konkludując, należy powiedzieć, że trudno jest tworzyć dobre relacje międzyludzkie, przez tworzenie i ustanawianie nowych praw, kiedy zabraknie dobrej woli w budowaniu wspólnego dobra, opartej na moralności, gdzie jak słusznie zauważa Mazur: „nie prawo powinno kierować moralnością, lecz moralność prawem.”²²

---

²⁰ A. Zoll. Referat : „Prawa człowieka: źródła i zakres w ujęciu chrześcijańskim i w Unii Europejskiej”. s. 7

²¹ Tamże

²² J. Mazur. *Ad bonum perpolitiam*. dz.cyt. s. 193